

פ.ר.ט.י.כ.ל.מ.ס. 24N

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג'
כ"ה פנחח-אב תש"פ (8.8.50) בשעה 14.15.

נוכחים:

- חברי הוועדה.
- חברי המשלחת לאנגליה:
- פ. לובינסקי - ראש המשלחת
- ש. שחוני
- בן-אהרן
- א. גרינברג

פוזמנים:

כל חברי הכנסת

סדר-היום: דין-וחשבון המשלחת לאנגליה.

=====

ד. בר-רב-האייז-היו"ר:

פנתח את הישיבה.

ועדת הכנסת. לישיבה זו הוזמנו כל חברי הכנסת ועתונאים על-פנת לשמוע דין-וחשבון המשלחת הכנסת שהוזמנה אל-ידי הפרלמנט הבריטי. המשלחת בקרה באנגליה ובטרם שפענו את פרטי הדין-וחשבון, יש לנו ידיעות רבות כי חברי המשלחת פלאו את תפקידם בהצלחה. נוכחים אתנו פה רק ארבעה מחברי המשלחת, כי האחרים היו צריכים להשאר בארופה לרגלי כל מיני סידורים. בטרם שאני פוסר את רשות הדבור לחבר הכנסת לובינסקי, אשר שמש כראש המשלחת, אני רוצה להוסיף ולומר לאנשי העתונות, כי אני פניח פראש, כי היחסים השולשלים בין הכנסת לעתונות ובין חברי הכנסת לעתונות יתנו את הדרך כיצד להתאים את פסירת הדברים לרצונם של המוסרים.

פ. לובינסקי:

אין לומר כי המשלחת יצאה בזמן הנוח ביותר לפגישות ולחופש דבור, אם כי היו א לנו לא פעם פתחים באותו זמן. הטוב העולמי פעסיק את האנגלים קצת יותר פהמשלחת שלנו. אנו באנו בדיוק באותו זמן שהפרלמנט האנגלי התכוון לויכוח בעניני הבטחון, והממשלה עמדה בפני החלטות פטוימות בקשר עם עניני חוץ. כן היו לפמשלה אורחים אחרים. בדיוק באותה שעה כאשר אנחנו היינו שם ביקר באנגליה ראש ממשלת אוסטרליה, פנזיס, וקבלות-הפנים נערכו באופן מקביל לאלה שלנו. והמסיבות גרמו לכך שרבים מחברי הפרלמנט שהיו פעונינים להיות גם פה וגם שם, היו צריכים לחלק את זמנם כדי שיוכלו להיות גם אצלנו וגם אצלו. נדמה לי, שאני יכול היום לומר שהמארחים עשו הכל בכדי לקבל אותנו בפידת אדיבות פכטיפליה. אני מרשה היום להגיד כי לרבים פבין האנגלים היה זה פאסך גדול להיות ידידינו, למרות היחס של ידידות בפידה שדברים אלה יכלו לבוא לידי ביטוי בצורה זו של קבלות-פנים.

רק כאשר ירסנו פפ האוירון נתקבלנו על ידי ועדת קבלת פנים, ויש ענין פיוחד למסור מי היה באותה ועדה. היה פיבר וילנד, סגנו של ה"ספיקר", (המשמש בתפקידו אל כמו זה של פגן יו"ר הכנסת ניר). השני - סיר ברטין שילדס שהיה לו קשר די אינטימי עם עניני ארץ-ישראל בתקופה פטוימת. השלישי - קולונל בנקס שבלה תקופה ארוכה בצבא הבריטי בארץ, בשנות המאורעות 39 - 1936. הרביעי היה ציר הפרלמנט היינט, התופס מקום די נכבד בלייבור, אחיו היה הפיניסטר הבריטי לעניני גרמניה. החפשי היה פנטלס, פקוטי, טאנשי היוניון. הוא ואחרים פוסרים לרב נורוק שלום.

פ. לוביניסקי:

בתור פלוו קבוע שלנו נתמנה קולונל אחד, אשר בתקופת המלחמה העולמית השנייה ולאחריה בילה את תקופת שרותו בים-התיכון. הוא היה איש הצי ובמידה שענייני הצי היו קשורים לעניינינו, היה אף הוא קשור לענייני ארץ-ישראל. כל אחד ראה לעצמו חובה להשתתף באותן המסיבות שיכלו להשתתף. למסיבות באו לא רק יודים הידועים לנו, אלא גם מתנגדים חריפים השתתפו והיו מעוניינים בשיחות פרטיות עם חבר משלחת זה או אחר. אני מדגיש מרש קטן זה, כי לפי הערכתי יש משמעות מסוימת לפרש זה מבחינה סימבולית. הדבר בא לידי ביטוי כאשר ה"ספיקר" של הפרלמנט הבריטי סיים את המסיבה בנאומו ואמר בערך כך: כידוע לכם, כשאני הייתי "פריינט סמבר" (כי כאשר אדם נבחר ל"ספיקר" הוא אינו יכול להשתתף בשום פעולה פוליטית), הייתי ראש של ועדה פרו-ערבית, אולם זה שייך להיסטוריה. היום כולנו מאחלים למדינת ישראל התפתחות ושגשוג. וכן מעוניינים אנו בפיתוח יחסים טובים וידידותיים בין שני העמים. לפני הנאום כאשר ישבתי ושחחתי עמו הוא הצביע על אנשים מסוימים שהופיעו למסיבה שהיו אתו בוועדה הפרו-ערבית.

אפשר לומר כי היה בקבלות הפנים יותר מאשר חובת נימוס בלבד. אני חייב כבר עכשיו להגיד שההתרשמות שלי, ואני אומר אותה בכל ההתמיינות האישיות מבחינת התוצאות הפוליטיות; ההתרשמות היא כי בכל חוגי הפרלמנט ללא הגדל מפלגה או חוג, הולך ופתחת תהליך שינוי רציני בהערכות ביחס לענייני המזרח התיכון. כמעט בכל שיחה, שוחחנו עם עשרות אנשים, בדסה לי, כי אני יכול כיום להגיד את הדבר כסיכום ההולם את המציאות, כי האגדה הערבית חדלה להיות אגדה מספיעה, ובחוגי הפרלמנט היחס לאגדה הפך להיות יחס פאד ריאלי ואם אתם רוצים, במידה רבה אפילו צינית.

אם מותר לי להוסיף כמה התרשמות אישיות שלי, הרי שינוי בהערכות הוא לדעתי הרבה יותר במפלגה הקונסרבטיבית מאשר במפלגת העבודה, ואין זה נובע רק משום שהאחת היא מפלגת הרוב והאחרת היא באופוזיציה. יש לזה מקורות יותר רציניים, האיש הקונסרבטיבי הממוצע יש לו קשר יותר אינטימי עם ענייני האימפריה מאשר לאיש ממוצע ממפלגת העבודה. לאיש אצא המהפלגה הקונסרבטיבית יש ידיעות יותר רבות בהתעניינותו יותר יסודית. אבל בכל החוגים בלי יוצא מן הכלל הולך ועובר תהליך של התפתחות משיטת המחשבה הקודמת וחיפושים אחרי דרכים אחרות, ואין לדעת לאיזה נקודה זה יגיע. כאשר הסתכלתי באוירה ששלטה בשעת קבלות הפנים, היא היתה הרבה יותר מאשר רק אוירה פורמלית מצד רבים. כן יכולתי להגיע למסקנה שניה כי קיפת הערכה כלפי מדינת ישראל ככוח מסמי וכח רציני במזרח התיכון. מדינת ישראל כובשת לעצמה יותר ויותר את ליבות ופומות האנשים המחפשים אחרי מה שאפשר לקרוא אקבליבריום בין הכוחות במזרח התיכון. הציבור כבר מבוסס יותר בהכרה זו. אני עדיין איני מדבר על הסיטואציה הפוליטית האקטואלית. מחשבתם היום כבר אינה מבוססת על קיום ערבי עצום, ההנחה היא שקיום כח מסמי ששמו ישראל ולהשאלה היא איך להביא לידי כך שאפשר יהיה לספח קשרי ידידות עם כח חדש זה. אבל כמובן מתוך שמירה על האינטרסים האנגליים בעולם הערבי.

אינני צריך לספר פה על הנאומים והתשובות שנאמרו, זה שייך לטרופט הרביל של מסיבות, אולם יש להם דבר אחד שקנאתי בהם - זהו קיצור הנאומים. יש להם כשרון לנאום מספר רגעים, אני חושב שכל חברי המשלחת קבלו לקח חשוב בשטח זה.

למשלחת היו שני תפקידים די מצומצמים - א) אני מדבר על הופעות שהיו לנו, על שיחות פרטיות שבהן יכלו חברי המשלחת לתת לאנגלים מושג על חיינו, על הכנסת ועבודתה, ועל כל הדברים שעניינו אותם. ב) לפגוש את השביל הנכון ואת המעבר מהיחסים בתקופת הספר-הלבן ליחסים תקינים בין שתי מדינות עצמאיות. איני יודע אם הצלחנו בדיוק להביע את הדבר, אולם אני יכול להגיד כי סאלנו את 2 התפקידים פחות או יותר בכבוד. אני חושב שאנגלים שאתם נפגשנו קבלו מושג די נאה, אפילו אולי יותר מדי נאה, הם התרשמו התרשמות רצינית מן הפרלמנט שלנו. בהופעות חיצוניות, ידענו לשמור על פוזיגה מסוימת של אציבות יחד עם כבוד עצמי. המשלחת לא עברה בשתיקה על פרשיות העבר, אבל יחד עם זה ראתה את עיקר עבודתה לעתיד לבוא באיפוף יחסי ידידות וביחסי גומלין משותפים. אנחנו נפגשנו עם צירים רבים מאד ולפי נסיוני אני, ממה ששמעתי מפי חברי פרלמנט שונים, הרי בשתי המסיבות העיקריות בפרלמנט, המסיבה ב"קומיטי רום נום" 10 היתה מסיבה של היכרות בינינו ובין אנשי הפרלמנט הבריטי, ובקבלת הפנים הרשמית עלה מספר המשתתפים על כל מספר המשתתפים באיזה שהיא מסיבה פמין זה.

המסיבה הראשונה היתה באותו זמן שקתקייפה ישיבת הפרלמנט ובכל זאת נוכחו כ-60 עד 70 חברי פרלמנט, והמסידו שאלות לרוב, בכל מיני עניינים. החל משאלת פשכרת חברי הכנסת וגפר בענייני עליה וקלישת העולים, היחסים בין הישובים השונים, פיתוח הסוציאליזם, עד אשר אחד שאל כמה דביזיות יש בצבא הגנה לישראל?

ע. לוביניקין

בפטיבה השנייה, בדעה לי, כי לא אטעה אם אומר כי השתתפו כ-150 - 120 איש, הפון רב של שני בתי הפרלמנט. היו כאלה שנזכחו רק 5 דקות והיו פוזרים לחזור לישיבת הפרלמנט, אחרים נזכחו כל הזמן, ואחרים חלק מן הזמן. אולם רבים ראו חובה לעצמם להעדר מישיבת הפרלמנט ולהופיע בפטיבה. אני חושב כי פגישות רבות אלה הועילו לא מעט לקביעת יחס של כבוד לפדינת ישראל ולנשיעת יחס של הבנה מצד רבים, מדובר הפעם לא בסוכנות היהודית, לא בוועד הלאומי ולא ביהודים הבאים לבקש עוד 1000 טרשיפיקטים - הפעם מדובר בנציגות פדינת ישראל שעדיין קטנה היא, אבל בלי התרברבות, היא מהווה כוח ממשתי בחלק זה של העולם. אני חושב כי מבחינות אלה מלאה המשלחת את תפקידה. למשלחת לא היו תפקידים מוגדרים, תפקידנו היה לעשות רושם טוב, ואנחנו חושב כי את תפקידנו זה מלאנו בטידת היכולת שישנה בידינו.

אני חייב להוסיף פה עוד נקודה אחת והיא, כי המשלחת פעלה כל הזמן מתוך ידידות. בזמן היות המשלחת שם היינו צריכים להיות במשך 24 שעות יחד, אני חושב שהיחסים בין חברי המשלחת היו ידידותיים ביותר. המשלחת פעלה כמשלחת של הכנסת הופעה והופעה.

אשר לחלק השני של הופעותינו - אני רוצה לומר כמה פלים, כשם שאני מעריך את הצלחותינו בקרב הגויים, כך אני רואה את פגישתנו עם היהודים ככשלוך פכאייב. לא אכנס כאן בפרטים מדוע ולמה זה קרה? זה נושא בפני עצמו. תופעה זו, כפובן, מראה על התנאים בה נמצאת התנועה הציונית בארצות אחרות. הגופים היהודים באנגליה אאאאא לא ראו צורך לנצל את העובדה של הופעת משלחת הכנסת בלונדון, דבר שהוא, לדעתי על-כל-סנים, בעל ערך גדול. היהודים באנגליה נמצאו במצב לא קל בכל השטחים, לא כמו יהודי אמריקה שיכלו לעשות למען פדינתם. לאחר כל השנים הללו הגענו לנקודה זו של קבלת משלחת הכנסת הראשונה - דבר זה קשה להם להבין.

היו לנו 8/ הופעות בקרב היהודים: 1) ב"ב בורד דפיוטיים" אשר בה הופיע חבר הכנסת בן-אהרן. הוא הסביר את תביעות הארץ מיהדות הגולה. 2) היתה זו אספה עממית ב"קינסטל ארדן" שגם היא אורגנה באופן די בטלני. האספה היתה די פוזלחת ונזכחו בה כ-1000 איש, אומרים כי בתנאים נורפלים בלונדון זוהי אספה גדולה וביחוד בקיץ. לה היה הדבר מאורגן אחרת, יכלה היהדות להפוך זאת להפגנה ציונית. אולם אני חייב לציין כי קבלת-הפנים באספה זו היתה מאד לבבית וכמעט עוברת על גדותיה ורק לעתים רחוקות אפשר לפצוא כפנה בארץ.

על-פי הצעתו של יו"ר הכנסת ראינו לעצמנו חובה לבקר את קברו של סוקולוב ולהניח זר פרחים על קברו, גם אקט זה אורגן בצורה של יציאת ידי חובה. מאורע זה יש בו אאאא פשהו סטלי, הפסל הסשן מהזהרת בלפור ועד בוג המשלחת ללונדון. אולם זה נשאר מאורע משפחתי צנוע מאד ולא השאיר כל התרשמות צבורית - יש ללמוד מזה להבא.

הבורד דפיוטיים שבו יש רוב ציוני שולח למשלחת הפנסת הזמנה לפטיבה, ובהזמנה כתוב כי אנו פוזפנים לפטיבה לכבוד לורד לונדון, באספת הדופיניונים, אשר תתקיים במקום פלוני ובשעה אלפונית. אנו החלטנו לא לקבל הזמנה זו כי ראאנו בה אי-כבוד. עובדה זו פספיקה בכדי להראות על הפושגים הקשורים בהופעת המשלחת. אינני אומר זאת לשם בקורת, אלא אני חושב כי תהיינה משלחות נוספות של הכנסת ודברים אלה עתידים לחזור במקומות אחרים, צריך יהיה לדאוג פראש שהצד היהודי לא יקופח.

יש לי עוד הערה כללית שהיא פחוץ לגדר העצמנים שלנו, אבל אני חושב שאני יכול להגיד אותה בשם כל חברי המשלחת, אבל אני מציד רק בשפי, כי מתוך הפטיבות הארוכות התרשמתי התרשמות עמוקה מן ההתאוששות הכלכלית המאורגנת בכל כוחו הפנימי של העם אאאאא והמדינה. קודם כל בשטח הבניה - יתכן והדברים ישתנו עקב הגדלת התקציב הצבאי, אני מדבר מבחינת הרבע שבו אני הייתי באנגליה, ההנחות על בר-פינן אנגלי, לעת עתה, אין להן אספכתא בפזיאיות. על-כל-פנים מתוך שיחות עם רבים הרושם הוא כי הם החליטו לעמוד במשך תקופה פפוימת על רגלי עצמם ושוב בטלוא הכוח.

אני חושב כי אני יכול להגיד בשם כל חברי המשלחת, אם כי לא נתנו לנו לבדוק את הדברים באופן יסודי הרי המשלחה האנגלית פסדירה שורה של פעולות בשטח הסוציאלי. אולם הדברים בסיכומם הכולל ישנה התאוששות גדולה בשטח הבריאות, הבשחון, שכון חינוך ועוד. כל פי שהכיר את אנגליה לפני 10 שנים, הרי השתנתה אנגליה שנוי יסודי. אין זו אותה אנגליה שהושקעו בה מאמצים גדולים להנחת היסודות הסוציאליים בשורה של שטחי החברה. בנקודה זו אפטיק ויתר חברי המשלחת יוסיפו.

פ. שפחוניות:

תפקידנו היה לעשות רושם טוב, השתדלנו לעשות *
במיטב יכולתנו. לא כדאי במסגרת זו לעמוד על
הרשמים אם צריך היה לנסוע או לא? לאחר שהיו לנו ויכוחים בוועדת הכנסת השתדלתי
לעמוד בפירות האפשרות על הגורמים שהזמינו אותנו. מסגרת קבלתנו העידה כי לא
היה בנסייעתנו לאנגליה משהו החורג מן המסגרת של הזמנות האיגוד הבין-פרלמנטרי.
הקוראים על האיגוד הזה, יכולים בנקל להוכיח, וזאת שמענו מן הפלוגה שלנו, כי הזמנת
משלחות הוא דבר המקובל מאד עליהם, ופגישה זו יש בה כדי יצירת רושם טוב וקשירת
קשרים.

התכנית שאורגנה בשבילנו היו בה כמה אלמנטים
יסודיים. הם השתדלו לעשות במיטב יכולתם, רושם עמוק כי זו אנגליה הגדולה
הקיימת על מסורת פוארת. לא אחת אצא אצא היינו חייבים לעשות את הביקורים
הרשמיים בשעה שיכולנו לנצל את הזמן באופן אחר, אולם הכוונה הייתה ברורה. כן
נתנה לנו האפשרות הרחבה של פגישה אישית עם אנשים, ולי כאשה יחידה במשלחת
נתנו הזדמנויות אלה. בהזדמנות חגיגית אחת נתן לי לשוחח עם כמה אנשים ויש
לי הרושם כי הם מעבר למפנה. במסיב שערכה הצירות שלנו הזמינו אנשים העומדים
בראש הפלגות כמו לורד צ'נסלר וכן אנשים ממשרד החוץ שלא בנקל אפשר לקבל את
השתתפותם. כן ערכה לכבודי אליס בקן מסיבה של נשים המנהלות טרד יוניון
ופיניסטר הביטוח אף הוא הוזמן. כן עליכם לקחת בחשבון שכל המסיבות נעשו
בשעה שהפרלמנט יושב, ואלה הם ימי עבודתם האחרונים, וצ'רצ'יל נואם בשאלת
הבטחון - זה מראה על מאמץ אפיקי להראות סבר פנים יפות.

עקב הארוכות הממושכות נתנה לרבים האפשרות
לשוחח ולהחליף רשמים, גם בהזדמנות זו של שיחה רשמית במסיבת ההכרות המשיירו
עלינו כל-כך הרבה שאלות וכן היה גם במסיבת החברות. היו יכולות להשאל גם
שאלות בלתי נוחות, אבל בכל שלל השאלות שנשאלו, החל מן השאלות הרבות שנשאלו
בשיחה פרטית ובמסיבות לא נשאלו שאלות היכולות להביא אותנו במבוכה, וזו
הוכחה ליחס ידידותי רב.

סיפן מובהק ליחס ידידותי אצ רציני, הוא זה
שה שקוראים לפתוח פרק חדש. הסטיט פיניסטר בנאומו במסיבה הגדולה בפרלמנט
בברך אותנו וחרג ממסגרת הנוסחים המקובלים. תוכן דבריו הוכיחו על כוונות
הידידות ועל הערכת המפעל הקולוניאלי החלוצי, דבריו היו מאד חמים אצא אצא
וחרגים ממסגרת הנוסחים השגרתית. כי בהזדמנות זו של קהל כה רב, של אולם
מכובד ונוכחים חברי שני הכתים, אנשים העומדים אתנו במערכות הקשות ביותר -
נאמרים דברים אלה.

האנשים שנפגשנו, אנשים הנמצאים בשלטון, הורגש
כי אף הם נמצאים בפגז של בנין, עיצוב החברה, והבעיות הן קשות בראית הדרך
כיצד לבנות, מה עדיף בבניה ומה צריכה להיות הגישה? המפלגה שבשלטון יש לה
קשיים רבים בהסדרת הבעיות האקטואליות הקשות, היא צריכה למצוא את דרכה לשיקום.
מבחינת כל הבעיות האלה אנו מצאנו את עצמנו מאד בבית, וכן מבחינת הצורה
במסיבה שנערכה לכבודנו בפנצ'סטר, היו שם צלחות עם פגן דוד ודגל תכלת-לבן
ובהתמסרו רבה שפלו בנו. בקבלת-הפנים שנערכה בעירייה שאל פיניסטר הכיטוח העממי
שאלות, כי אף הם עומדים בפני שנויים. הרפה האינטלקטואלית של האנשים שנפגשנו
אתם עשתה רושם רב, יתכן וזו אצא אצא מורשת של אימפריה החיה ונושפת בקונטיננט.
יש לנו ללמוד הרבה מהם, הרגשנו שאנו צריכים להתמח בשגביל לעמוד על שווי
משקל אינטלקטואלי.

אני אינני חושבת כי אנו צריכים לחקות אותם,
אם כי להם יש אפשרויות גדולות. אולם עלינו לבוא וללמוד מהם, אני רשמתי לעצמי
את הלקח של היחסים בין אנשי מפלגות שונות, ישיבתם ליד שולחן אחד ותגובותיהם
השונות, כל זה העיד על משפט של יחסים, אלה הם דברים שמעבר למפלגות. כאשר
הייתי במסיבת החברות היתה ההצבעה בענייני הבטחון והאנשים עזבו את המסיבה
וחזרו אליה אחר הבחירות. ההפרש בפנין הקולות היה אחד. חשבתי לאלו היה קורה
דבר מעין זה אצלנו לא היינו יכולים למתכל אחד בפני האחד. הם התעניינו במספר
המפלגות אצלנו ועל היחסים האישיים ביניהם, אולם אנחנו לא היינו כל-כך שלמים
עם עצמנו בתשובותינו. הנימוס אצלם בתוך הבית - זו שאלת פגנון, שאלת חשיבות
המסורת, דברים אלה רציתי לקחת אתי ולהביא הנה. כן הייתי בשעת הרצאתו של
איליה ארנבורג בכך שרפלגר, הוא נאם ברוסית נגד הפטשלה הבריטית באיזה שסט
נעשה הדבר - רוח זו רציתי להביא.

י. בן-אהרן:

בשיחה זו של הרצאת עובדות, כל אחד יכול להעריך את אנגליה פבלי לנסוע לשם. אני כשלעצמי פעם בחיי התפעלתי. כבר פאנגליה ואין זו הפעם הראשונה שאני מבקר שם, אם כי הפעם במסיבות מיוחדות. אני רוצה לומר לוועדת הכנסת לגבי המשלחות הבאות, כי בשבילי נשאר המושג משלחת הכנסת - מושג סתום. המשלחת באופיה ובשיטת פעולתה היתה זו לא משלחת של הכנסת או של הממשלה, אלא משלחת של מפלגת הרוב בכנסת בצרוף כמה נספחים. המשלחת לא דנה בשום ענין, לא לגבי תוכן ההופעות, ולא לגבי מי יופיע בשמה. אני שמח שחבר הכנסת לוביניקר הזכיר את הידידות הרבה ששררה בתוכנו, אני מקבל זאת כקוספליטנט כלפי עצמי. אני התייחסתי בכל הפעלות הדרושות, אולם לגבם אינני יכול להגיד זאת, הואיל ואני מתנגד לעשות פלאשה שמישהו אומר לי לעשותה.

המסיבות הכלליות, כאשר היה צורך בנאום פסביר טובן, שעשו זאת חברים אחרים. אני חושב שלכא-כח האופוזיציה המפלגה השניה בכנסת היה צריך לתת אפשרות, באחת המסיבות, להיות דובר המשלחת. יתכן ~~א~~ והיו פציגים בפני באיזה תנאים אני יכול לדבר ואז היתה לפני הבדיקה להסכים ולדבר או לא, אבל הדבר לא עלה על דעתם, ואני, כטובן, לא הצעתי את עצמי. אני חושב כי יש ללמוד לעתיד לבוא מעובדה פוגמת זו באופיה של המשלחת, הפשלחת אינה צריכה להיות משלחת של הממשלה ועוד נספחים, אלא צריכה להיות על בסיס משותף ואם יש פיעוט, אולי לא צריך להזמין. אולם בעיני היה כל ענין המשלחת קשה, ואני חושב את זה לדבר בלתי הוגן ובלתי צודק לגבי כל המושג של המשלחת.

הואיל והמשלחת לא דנה בעניינים אלה, הבינותי כי הדברים סודרו במקומות אחרים, אבל בכל זאת נשאלת השאלה לגבי תוכנה והופעתה של המשלחת, הרי דובר המשלחת פבחינת הופעתו האישיה נתן כסוי לעניינים שלנו פבחינת כבוד הכנסת וכבוד הסדינה ופלא את תפקידו בכל סאת האחוזים, ואני חושב כי הוא היה לכבוד בהופעתו וביחסו לגויים. יחסו היה לא יחס של התרפסות, אלא בדיוק אותה השביל הנכון וביחוד נכון באנגליה.

לאחר שאני מטלא חובה זו, אני רוצה לומר כי היתה לי הרגשה כי הדברים נקבעו מראש כי היו הצהרות לגבי כל אותם הערכים הטובלים של הציביליזציה המערבית ושל הדמוקרטיה המערבית, אני מעיד את חבר הכנסת הדרי אם דברים אלה נכונים? ח-ר הכנסת הרבה עמד על כך כאשר אמר לומר לינגר והודיע במדיניותו של אי-הזדהות בענין קוריאנה, הוא הופתע מהדברים ששמע פפי חבר הכנסת לוביניקר. על יסוד פרוש הדברים שנתנו להחלטה הפדינית וההצהרות השונות הוכיחו כי אצ אין צורך בהרבה זמן כדי לא לומר דבר, כשם שלא צריך הרבה זמן כדי לומר הרבה. חבר הכנסת לוביניקר לא חרג מטסגרת נאומים פורמליים, אמא פרט אם הוא מרגיש שותפות רעיונית ופוליטית בין עם ישראל והעם הבריטי והוסיף נוסחאות רבות לגבי השתוף שאף הגויים לא הבינו.

אשר לרמה של קבלות-הפנים - אני צריך לומר כי באף פפינה אחת, כולל גם את המסיבה שנערכה אצל אטלי לא היה נוכח אף חבר קבינט. במסיבה אחת היו כמה פחברי פועצת הפיניסטרים, במסיבה אצל אטלי היו שני פיניסטרים ושנים אחרים במסיבה אצל הספיקר. העתונות אף היא שתקה ולא נתנה פרסום רב למסיבות שבהן נוכחנו. המסיבה שנערכה לכבודנו על-ידי הצירות שלנו נוכחו הספיקר ודיויס, אבל הרמה היתה נמוכה. למסיבות הוזמנו אנשים אשר את שמם לא שמענו פעולם, בה בשעה שידידים שלנו קופחו ביד גפה. קרוסמן לא הוזמן לאף מסיבה אחת, וכאשר הוזמן למסיבה אחת זה היה 10 שעות לפני קיום אמא המסיבה הוא לא יכול היה להיות נוכח. כן היה הדבר לגבי ידידים אחרים.

אשר ליהודים - אנו נושאים באשמה, כל הזמן אמ הודיעו לצירות באנגליה כי אנחנו אורחי הממשלה. האספה שבה נוכחו כ-1000 איש היתה לה השמעה רבה, אולם להזדמנויות הבאות עלינו לדעת כי אין לרפן את ההסתדרויות היהודיות בחוץ-לארץ.

תכנית פחות מוצלחת מזו. אמרו לנו כי עלינו ללמוד באנגליה משהו ממשרד התחבורה וביחוד באגף התאונות כי אמרו אמא להם באנגליה שאנו פעונינים בסוגיה זו. לפי יוזמתנו הוחלף הביקור למשרד התחבורה בביקור למשרד הביטוח הלאומי - דבר שנתן לנו להציף לתוך עצם העניינים, אבל התכנית כשלעצמה היתה עלובה.

ועתה הערה פוליטית - אני אינני יודע פפיו של חבר הכנסת לוביניקר איזה הוראות לפעולה פוליטית הוא קבל, אולם אני יודע בעקיפין באיזה עניינים הוא פעל. הדברים נעשו בשם המשלחת, אבל במסגרות משפחתיות היה טפול בעניינים פוליטיים. אני משתמש בהזדמנות זו ומבקש לדעת

א. י. גרינגר:

אני נרוצה להתעכב על כמה דברים. בוועדת הכנסת היה לנו ויכוח בקשר ליציאת המשלחת היו בינינו מהססים והיו מתנגדים. אולם אני חושב שכיום בטיכוסו של דבר, אפשר לומר שהיה ערך רב לנטיעה זו. בלב כולנו ישנה טינה מסוימת לאנגלים, אולם האשמוספירה שנתקבלנו היתה ידידותית, ואנו יודעים שהיחסים הפרלמנטריים קובעים הרבה דברים. באנגליה יש גויים רבים שהם ידידים שלנו והם שמחו בשפחתנו בשעה שהופענו שם. קשה לי לומר שהתכנית היתה תפלה. אני רוצה לספר לכם כי כאשר בא סלך אפגניסטן לונדון הראו לו את מכבי-אש, ולכן אני אומר כי התכנית לא היתה גרועה ואין דוטה ראייה לראייה.

עלינו ללמוד מהם הרבה דברים כגון, היחסים בין חבר לחבר בפרלמנט. שם חלו שנויים רבים הן בשטח הסוציאלי, בכלכלה ובשטח המסורתי. לא מדבר כאן על הטקסים החיצוניים על הקידה וההשתחוויה. יש מקומות פכובדים שלאשה אסור להכנס לשם. כן בקרנו בכביסה גדלה שזה היה דבר לא פשוט (הכנסה) לגבי מבחינה דתית. אולם הסבלנה הדתית היא שהעלתה את העם האנגלי למקום חשוב במדיניותה.

הופעותינו היו לכבוד לנו, ואני אינני זוכר מקרה אחד שהדברים לא נתקבלו במשלחת פה אחד. כן יש לציין את מזכיר הכנסת רוזטי אשר עזר לנו הרבה. אנו מכאן צריכים להביע לו את תודתנו. כן יש לחשוב הזמנת אמסלחת מהפרלמנט הבריטי.

פ. לובנזיסר:

אני נחייב לומר אי-אלו הערות. אינני יכול להגיד כי התכנית היתה תפלה. כבר ביום הראשון היינו אצל הלורד סאיר, כן היתה ארוחת ערב ראשונה בבית הלורדים ודיונים פתח את שורת הנאומים. אלה אנשים התופסים איזה שהוא מקום בחיי בריטניה, וזה רק ביום הראשון. אינני יכול להגיד כי ארוחת הערב והצהרים אלה הם דברים תפלים. ברור כי זה סכניד סאד, אולם זוהי הצורה שבה משוחחים על עניינים שונים וזה אחד האמצעים הביקור בקאונטי קאונטיל"אש אף"ל לא היה תפל.

אשר לענין העתונות - נכון הדבר כי בעתונות לא היה דבר פכל ענין המשלחת, רק ב"טיימס" היה כי סעדנו במקום פלוני. הרושם שלי הוא כי האשמה בענין זה איננה פוטלת על האנגלים, אני אגידר זאת בשם בטלנות, כי ענין העתונות בעולם אינו דבר הנעשה פאליו.

הרמה המיניסטריאלית של הפגישות - אצא גם פה הגזים במקצת חבר הכנסת בן-אהרן, כי אין לקחת פסיבה אחת בלבד, יש לראות את כל המסיבות יחד. הרי במסיבות השתתפו אשלי, בוסבי, אפריוט, הרברט סמואל היה מהלך אחרינו כצל. אם נוציא את המטלה הרי השתתפו במסיבות שלנו בנן, סקניל, הקסור. היו גם כאלה שבאו לכמה רגעים לשאול שאלות. נוכחו: וופ, ינגר, דיויס, קצגיל, דר. ספר סגיל צ'נטלר ועוד. יתכן והנציגות הזאת לא היתה מספיקה, אבל אין לראות זאת כנציגות בקלה. המשלחת שלנו יש לה בסיס אחד - פדיניות ישראל.

השאלה היא אם דובר המשלחת בטא את פדיניות ישראל - כאן סחולקות הדעות ביני ובין חבר הכנסת בן-אהרן. במידה שאני יכול להיות שופט, לא היה אף צעד אחד פעבר לעמדות הפמשלה. אקח כמה דוגמאות: אשר למלה ציביליזציה מערבית - אמרתי כי יש דבר אחד פשותף בינינו והוא - כי אנו פדינה דמוקרטיה, ואנו דבקים אצ"ב דמוקרטיה, אני חושב כי זו עמדה פוצהרת של הפמשלה. כן אמרתי כי עלינו ללמוד מפנהגי הדמוקרטיה הבריטית. הרשיתי לי לומר זאת, פאחר שלא באנו לאנגליה בכדי לחקות את הפרלמנט הבריטי.

פנסיונה של התנועה הציונית, היו לנו כמה ימים טובים עם אנגליה - בתקופת הצהרת בלפור, ומאז היו לנו הרבה ימים של אי-הבנה ומאבק, עקב היותנו תלויים. אולם על יסוד של אי-תלות/יכולה לצפוח הבנה. אינני חושב שזה ניסוח שאפשר להגדירו כאינדילוגנציה כלפי האשם.

אני מוכרח להעיר פה בקשר לידיעה שהופיעה בעתון "על המסמר", אני רק פשתופם עליה. אנו גרנו פפונה ימים, ובכל יום דברתי ולא היה דבר קל יותר פאשר לערער על התוכן והסיפורים בפני המשלחת. אני קובע כי ערעור כזה במשך פפונה ימים - ימי אצאטאא שהות המשלחת באנגליה, אצאטאא אצא לא בא.

היה עוד מקרה כי פנו אלינו בקשר לתואר שלי ושאלו אם אני פרזידנט, אמרתי כי אצלנו יש רק נשיא אחד ובכך קראו לי לידר אוף ד'דליגשין". באותן המסיבות שהיה רק נאום אחד - הדבר היה קבוע פראש סי ינאם. כן היתה להם בקשה כי "ד'לידי אוף ד'דליגשין" תדבר. הם בקשו שנספר להם על עבודת הכנסת, ומאחר שהיה אתנו חבר הכנסת הררי שהוא יו"ר ועדת הכנסת הוא הרצה להם על כך, זו היתה הפציאות בחיינו שם.

י. שפרינצק:
 יו"ר הכנסת
 זו המשלחת הראשונה ואני מקווה כי תהיינה
 עוד משלחות לארצות אחרות. אולם יש להצטרף
 על הבטלנות היהודית שלא הפכה את ענין המשלחת למאורע גדול. אשר לצבוריות הכללית
 - הרי לא אחת נסענו ללונדון ועמדנו שם כעני בפתח, כמדוכא בפתח. אולם מאחר
 שאני שומע את הדין-וחשבון של המשלחת, אני שבע רצון שהם נסעו. אני התנגדתי,
 לכתחילה, לנסיעה וכאשר שבתי סחוץ-לארץ מצאתי החלטה בקשר לכך.

אשר לרמת ההשתתפות הפיניטטרילית אשר חבב
 הכנסת בן-אהרן הזכיר אותה - ברור כי אם בוין לא היה נוכח, אין רמה פתאומה.
 משלחת זו חשיבותה לא בפגישתה עם הממשלה, אלא פגישתה עם אנגליה. משלחות
 עולות ויורדות, אבל העם הוא אחד. אנו כולנו בדעה כי אצ עם אנגליה חשוב לנו
 להפגש.

הישיבה ננעלה בשעה 16.05.